

worden gerealiseerd.' (*Bijdragen van het Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde*, 1986, afl. II-III)

* DE GERINGE INDUSTRIALISATIE IN INDIË (p. 95, eerste alinea). Wij wezen erop dat de opbouw van een moderne industrie in de Indische archipel moeilijker was dan elders doordat er geen rijke ijzerertslagen waren en de steenkool van matige kwaliteit was, maar ook dat die opbouw door Nederland werd tegengegaan op grond van 'de beduchtigheid dat industrieproducten welke men aan Indië kon leveren, in Indië zelf zouden worden vervaardigd.' Dit tweede motief heeft wel bij sommige investeringsbeslissingen een rol gespeeld maar niet in die mate het beleid bepaald als wij suggereerden.

DE UIT INDIË AFVLOEIENDE WINSTEN VAN HET WESTERS BEDRIJFSLEVEN (p. 97, r. 4). Wij schreven van 'een percentage dat tussen 6 en 7 ligt' – bedoeld wordt uiteraard: per jaar.

DE INDISCHE COMPTABILITEIT (p. 97, r. 3-2 v.o.). Indië had ook al vóór 1867 een eigen comptabiliteit; deze was evenwel niet bij de wet geregeld.

DE VOLKSTELLING VAN 1930 (p. 103, r. 4-3 v.o.). Deze was onder het Nederlandse bewind niet alleen de laatste maar ook de eerste.

KENNIS VAN HET MALEIS BIJ EUROPEANEN (p. 107, r. 13 v.o.). Behalve de door ons genoemde bestuursambtenaren, zendelingen en missionarissen hadden ook in het algemeen de op de ondernemingen werkzame Europeanen een redelijke kennis van het Maleis.

* DR. P. J. A. IDENBURGS NOTA UIT '40 OVER HET ONDERWIJS AAN INDONESIËRS (p. 151). Wij citeren uit deze nota Idenburgs 'erkenning dat ons de middelen ontbreken om krachtig en in een snel tempo de voor onze doelstelling vereiste activeringspolitiek te voeren.' Daaraan voegden wij toe: 'In breder historisch verband beschouwd, betekende die erkenning dat het Nederlands koloniaal bewind (Idenburg had dat scherp gezien), al zijn inspanningen ten spijt, niet bij machte (was) zijn eigen politieke doelstellingen in een voldoende tempo te realiseren.' Wij hadden er evenwel op dienen te wijzen dat Idenburg in de bedoelde nota het voorstel deed om tot een verdergaande 'Indianisatie' van het onderwijs over te gaan en tot aanpassing daarvan aan het niveau der Indonesiërs. 'Het was', merkte de historicus P. J. Drooglever op, 'niet de erkenning